

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 6 (49)

Заснований в 1996 році

Рівне – 2013

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 6 (49). — Рівне: РДГУ, 2013. — 210 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних питань викладання іноземної мови за матеріалами доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні проблеми германського та романського мовознавства», проведеної Рівненським державним гуманітарним університетом, та з проблем вищої освіти за матеріалами міжнародної науково-методичної конференції «Вища освіта в Україні: проблеми та перспективи розвитку», яка відбулась у Луцькому національному технічному університеті.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних працівників, викладачів та студентів вищих, професійно-технічних і загальноосвітніх навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Безкорвайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробійов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Руденко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 4 від 26.04.2013 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 09 — 08.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2013

УДК: 373. 5: 81' 243' 271

Л. М. ВОРОБІЙОВА

МОВЛЕННЕВЕ СПІЛКУВАННЯ ЯК ЗАСІБ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Резюме. У статті розглядається проблема мовленнєвого спілкування у контексті комунікативно-діяльнісного підходу до навчання іноземної мови. Аналізуються характеристики мовленнєвого спілкування як мети і засобу навчання школярів іноземної мови.

Ключові слова: мовленнєве спілкування, породження і сприймання мовлення, комунікативно-діяльнісний підхід.

Постановка проблеми. Навчання іноземної мови за своєю сутністю є навчанням мовленнєвої діяльності, навчанням мовленнєвого спілкування за допомоги іноземної мови, іншими словами, процес навчання іноземної мови має комунікативне спрямування, базується на комунікативних технологіях.

У сучасній вітчизняній системі освіти беззаперечними є пріоритети комунікативно-діяльнісного підходу в шкільному викладанні іноземної мови, метою якого визнається розвиток у школярів умінь і навичок спілкуватися іноземною мовою. В цьому контексті актуальним є твердження В.Г.Редька про те, що спілкування є засобом досягнення мети і засобом навчання іноземної мови [4, 23].

Навчання іноземної мови являє собою свідомий (когнітивний) і творчий процес діяльності особистості [2, 225-226]. Когнітивність, за О.О.Леонтьєвим, пов'язана з тим, що засвоєння іноземної мови – це не тільки оволодіння ще одним засобом спілкування, це і формування картини світу (і концептуальної, й мовної) школяра. Творчий характер навчання іноземної мови обумовлений сутністю самої мовленнєвої діяльності, її індивідуальністю, зв'язком з мисленнєвою діяльністю. Навчити творчо користуватися мовою можна лише через активне спілкування, відтак, набувають ефективності інтерактивні форми навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Обґрунтування комунікативно-діяльнісного підходу до навчання іноземної мови знаходимо у працях з методики навчання іноземних мов, психології, комунікативної лінгвістики, теорії мовленнєвої діяльності (І.Л.Бім, Н.Д.Гальскова, О.О.Леонтьєв, С.Ю.Ніколаєва, Ю.І.Пасов, В.Г.Редько, В.В.Сафонова та ін.). Проблема мовленнєвого спілкування висвітлювалася представниками різних наукових галузей (Ф.С.Бацевич, І.О.Зимня, О.О.Леонтьєв, Почепцов Г.Г., О.О.Селіванова та ін.). Для аспекту дослідження спілкування, обраного нами, пріоритетними вважаємо концепції О.О.Леонтьєва та І.О.Зимньої.

Метою статті є аналіз компонентів лінгводидактичного та психолінгвістичного підходів до проблеми мовленнєвого спілкування в умовах комунікативного спрямування процесу навчання іноземної мови.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ще Ф. де Соссюром мова розглядалась як знакова система, що виникає й використовується заради спілкування та в ситуаціях спілкування, є його основним засобом, тобто виконує комунікативну функцію, крім того, вона є засобом передачі інформації від мовця до слухача. А відтак, мова пов'язана з потребами та умовами спілкування людини, складає найважливіший аспект її соціальної поведінки, займає певне місце в комунікативно-пізнавальній діяльності. Немає сфери людського існування, що не стосувалася б спілкування, яке, опосередковане знаками, виступає у вигляді комунікативної активності з власною стратегією реалізації певних комунікативно-пізнавальних завдань, а саме: привернути увагу співрозмовника, зорієнтувати його в меті та умовах спілкування, організувати смислове сприйняття співрозмовником інформації; запевнити співрозмовника, викликати його співчуття, підтримати його точку зору, тобто вплинути у процесі спілкування на іншого / інших задля зміни його / їх поведінки.

Проблема спілкування в сучасних науках висвітлюється по-різному, на різних рівнях. Філософи, наприклад, аналізують спілкування як спосіб реалізації суспільних відносин, розглядають його як вид діяльності, де фіксуються суб'єкт-суб'єктні відносини, вивчають вплив спілкування на формування особистості (М.Бахтін, А.Камю, Ж.П.Сартр, К.Ясперс та ін.). Дослідження проблем спілкування в загальнофілософському плані є методологічною основою, на якій базується вивчення цього феномену в інших науках. Зокрема, у психології та педагогіці спілкування розглядається як міжособистісна і міжгрупова взаємодія, основу якої становить пізнання одне одного та обмін певними результатами психічної діяльності – інформацією, думками, почуттями, оцінками тощо (Г.Андрєєва), як особистісна потреба людини (А.Петровський). Психологи називають цю потребу комунікативною і вважають, що вона виявляється через прагнення людини до розуміння її іншими.

Психолінгвістичний підхід до вивчення спілкування полягає в обґрунтуванні можливості опису спілкування за діяльнісною схемою (О.О.Леонтьєв), у контексті якої спілкуванню притаманні, по-перше, інтенціональність (наявність специфічної мети, самостійної чи підпорядкованої іншим цілям, наявність специфічного мотиву); по-друге, результативність; по-третє, нормативність, тобто відповідність певним соціальним критеріям.

Таким чином, з сучасних наукових позицій спілкування розглядається на трьох основних рівнях: комунікативному (враховує кодову систему мови, культурні традиції спілкування), інтерактивному, орієнтованому на комунікативну взаємодію адресанта та адресата; перцептивному (взаємне пізнання і розуміння комунікантів) [5, 32].

Тракування спілкування за комунікативною, діяльнісною схемою потребує передусім акцентування уваги на його цілеспрямованості та мотивації, адже для виникнення мовленнєвої діяльності, а відтак і спілкування необхідна потреба в цьому спілкуванні. Ще в 30-ті роки ХХ ст. Л.С.Виготський наголошував, що перша потреба, котра виникає в онтогенезі, – це потреба дитини в спілкуванні з дорослими. Вона є важливою для всього подальшого соціального та психічного розвитку людини.

У конкретному комунікативному акті потреба у спілкуванні стає внутрішнім стимулом діяльності, тобто мотивом. Мотив спілкування пов'язаний із задоволенням потреби, з сукупністю зовнішніх і внутрішніх умов, які викликають активність суб'єкта. Мотиви виникають з об'єктивних потреб людини (матеріальних і духовних). Мотив завжди пов'язаний з конкретною ситуацією, з цілеспрямованими мовленнєвими діями, зі значимою діяльністю.

Згідно з сучасними уявленнями мовленнєве спілкування тлумачиться як така активність комунікантів, під час якої вони, впливаючи один на одного за допомогою знаків (вербальних і невербальних), організують спільну діяльність. Зміст, форма та обсяг мовленнєвих висловлювань детерміновані цілями і мотивами спільної діяльності комунікантів. Вербальне спілкування – це не просто обмін думками і, відповідно, мовленнєвий вплив індивідів один на одного, це соціально-комунікативна взаємодія людей з допомогою мовлення як способу формування і формулювання думки засобами мови [1, 45]. Цей процес потребує активності та взаємної спрямованості дій тих людей, які беруть у ньому участь, – адресанта й адресата.

Адресант орієнтує своє висловлювання на можливості та інтереси адресату: тематично, професійно, з погляду статусу, соціальних ролей та ін. Адресат є дійсно активним як суб'єкт сприймання, розуміння та інтерпретації висловлювання (дискурсу, тексту). Розуміння та інтерпретація пов'язані зі складними когнітивними операціями на основі знання. В розумінні виявляються, передусім, значення; інтерпретація ж проникає в підтекст, контекст, смисл, містить фонові знання, пресупозиції та імплікації. З цього погляду суттєвим для результативного спілкування є орієнтування на попередній дискурс (текст), на вербальну та невербальну взаємодію. Реагування на попередню інформацію пов'язане з розумінням й інтерпретацією цієї інформації відповідно до власного життєвого та комунікативного досвіду, інтелектуального і національно-культурного тезаурусу, власних оцінок, суджень, інтересів і под. Важливо зауважити: передумовою взаємодії суб'єктів, а відтак, і міжособистісного спілкування є спільність комунікативних навичок і установок (сприймання і продукування мовлення), спільність предметних, соціальних, культурних знань.

Психолінгвістичну сутність спілкування можна пояснювати по-різному. Якщо спілкування представити як процес обміну думками, то його схема може виглядати так: *говоріння* ↔ *говоріння*. Однак при цьому важливою умовою спілкування виступає ефективне слухання, наслідком чого й є взаєморозуміння.

З таких позицій класичною формою мовленнєвого спілкування виступає діалог як найдавніша, первинна складна форма мовленнєвої взаємодії, а одиницею спілкування – висловлювання (М.М.Бахтін), межі якого визначає зміна мовленнєвих суб'єктів, тобто зміна мовців. Завершена цілісність висловлювання, яка забезпечує можливість відповіді (або відповідного розуміння), визначається трьома чинниками: 1) предметно-смісловною вичерпаністю; 2) мотивом і мовленнєвим задумом мовця; 3) типовими композиційно-жанровими формами завершення. Важливо, на наш погляд, наголосити й на такому моменті: висловлювання як одиниця мовленнєвого спілкування від початку будується з урахуванням можливих реакцій-відповідей, заради яких воно, по суті, і створюється. Отже, суттєвою (конститутивною) ознакою висловлювання є його зверненість до когось, його адресованість.

Власне комунікативна роль адресата (реципієнта) полягає в словесній реакції – відповідній мовленнєвій дії, задум і виконання якої виникають на вищому рівні сприймання і розуміння. Складовими комунікативної ролі мовця є не лише власне говоріння і мовленнєвий вплив, але й реакція: на початку комунікативного акту його реакція співпадає з інтенцією. Мовець завжди першим сприймає свої комунікативні зусилля, своє мовлення, адресоване іншому. Таким чином, між комунікативними ролями відправника мовлення та його реципієнта виникає подвійна взаємозалежність: з одного боку, паралельна рівням породження і сприймання мовлення, з іншого – паралельна зміні суб'єктів мовлення. Засобом вираження цієї взаємозалежності виступає висловлювання як реальна одиниця мовленнєвого спілкування, чітко відмежована зміною мовленнєвих суб'єктів.

Отже, якщо представляти спілкування як діяльність і взаємовплив, то схема спілкування матиме такий вигляд:

Звідси випливає висновок: мовленнєве спілкування слід розглядати як з боку мовця, що вирішує через певні мовні форми своє комунікативно-інтенціональне завдання, так і з боку реципієнта, який повинен зрозуміти це завдання та адекватно зреагувати на нього (І.О. Зимня, М.І.Жинкін, В. Квінн). Проте незаперечним є й той факт, що говоріння (продукування мовлення) в процесі спілкування має більш самостійний, активний характер, а результат мовленнєвої взаємодії в її кінцевій фазі більше залежить від реципієнта.

Таким чином, з сучасних психолінгвістичних позицій у спілкуванні на перший план висуваються принцип мовленнєвої, соціально-комунікативної взаємодії суб'єктів (інтеракційна модель спілкування) і принцип діалогічності (діалогічна модель спілкування).

З цього приводу буде доречним пригадати цікаві психолінгвістичні ідеї О.О.Потебні: “Мовлення невіддільне від розуміння, і той, хто говорить, відчуває, що слово належить йому, і водночас передбачає, що слово і зображення не складають виключно особистої його власності” [3, 121]. Загалом потрібно зауважити, що О.О.Потебня, як і В.Гумбольдт, надавав великого значення мисленнєво-творчій діяльності індивідуальної

свідомості, зокрема, актам породження мовлення, його сприйняття, інтерпретації. У відомій праці “Думка і мова” вчений, власне, розглядає мову як засіб міжособистісного спілкування, як засіб, за допомогою якого ми і пізнаємо, і створюємо, і виражаємо наш світ: слово виступає насамперед засобом розуміння мовця, аперцепції його думки [3,93]. Цілісне бачення слова в О.О.Потебні базувалося на загальнотеоретичному розумінні того, що видатний філолог називав законом “людської діяльності”, який напрощуд яскраво виявляється в живих актах спілкування, актах взаємодії процесів говоріння і сприймання (аудіювання).

Науково доведено, що для повноцінного спілкування людина має розпоряджатися цілим рядом умінь, як от: уміти швидко й правильно орієнтуватися в умовах спілкування, правильно планувати мовлення, вибрати зміст акту спілкування, знайти адекватні засоби для передачі цього змісту і, крім того, вміти забезпечувати зворотній зв'язок. На цьому й базується процес формування в учнів відповідних умінь.

Очевидно, що для мовленнєвого спілкування недостатньо володіти лише правилами породження висловлювання, необхідно, крім того, адекватно завданням спілкування будувати свій вплив на співрозмовника, організувати свою мовленнєву і немовленнєву поведінку. Реальна комунікація (в конкретних ситуаціях спілкування) обов'язково спирається на фонові знання, екстралінгвістичний контекст, прагматичні імплікації, інтерактивний характер.

Результат спілкування однаково залежить від участі обох комунікантів (адресанта – адресата), психологічних характеристик того, хто сприймає мовленнєвий сигнал, від структури самого мовленнєвого повідомлення, від умов мовленнєвої взаємодії та ситуації спілкування в цілому. Мовні засоби, що використовуються в різних ситуаціях спілкування не випадково інколи називають “ситуаційними діалектами”: структура висловлювання, ступінь його стислості, відбір лексики ситуативно, соціально та культурно обумовлені. Так само під час спілкування іноземною мовою незнання основних особливостей вербальної та невербальної поведінки, притаманних іншій комунікативній культурі, іншому лінгвосоціуму, призводить до комунікативного “збою”.

Висновки. Таким чином, цілком очевидним є те, що для мовленнєвого спілкування недостатньо володіти лише правилами породження граматично правильних мовних конструкцій, необхідно, крім того, відповідно до мети й умов спілкування будувати своє висловлювання, тим самим здійснювати вплив на співрозмовника. Саме в цьому бачиться зв'язок проблеми мовленнєвого спілкування з не менш актуальною та перспективною проблемою комунікативної компетенції школярів як ступеня володіння певними нормами спілкування, поведінки, володіння етно- і соціально-психологічними еталонами, стандартами. Проаналізовані характеристики мовленнєвого спілкування в цілому важливі для організації процесу навчання іноземної мови за комунікативно-діяльнісною схемою, на основі комунікативних технологій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зимняя И. А. Лингвопсихология речевой деятельности / И. А.Зимняя. – М.: Московский психолого-социальный институт, Воронеж: НПО “Модэк”, 2001. – 432 с.
2. Леонтьев А. А. Основы психолингвистики / А. А.Леонтьев. – М.: Смысл, 1999. – 287 с.
3. Потебня А. А. Мысль и язык / А. А.Потебня. – К.: СИНТО, 1993. – 192 с.
4. Редько В. Г. Засоби формування комунікативної компетентності у змісті шкільних підручників з іноземних мов. Теорія і практика: монографія / В. Г.Редько. – К.: Генеза, 2012. – 224 с.
5. Селіванова О. О. Основы теории мовой коммуникации / О. О.Селіванова. – Черкаси: Вид-во Чабаненко Ю.А., 2011. – 350 с.

Л. М. ВОРОБЬЕВА. РЕЧЕВОЕ ОБЩЕНИЕ КАК СРЕДСТВО ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ

Резюме. В статье рассматривается проблема речевого общения в контексте коммуникативно-деятельностного подхода к обучению иностранным языкам. Анализируются характеристики речевого общения как цели и средства обучения школьников иностранному языку.

Ключевые слова: речевое общение, порождение и восприятие речи, коммуникативно-деятельностный подход.

L. M. VOROBYOVA. FOREIGN LANGUAGES STUDYING THROUGH COMMUNICATION

The summary. The article is devoted to the problem of communication in terms of active communication approach in foreign languages teaching. The characteristics of communication process as a tool of teaching foreign language are under research.

Key words: communication, speech production and reception, active communication approach.

Одержано редакцією 22.03.2013 р.

УДК: 378. 147: 811. 111

Н. І. ГАЄВА

МЕТОДИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ ВПРАВ ДЛЯ НАВЧАННЯ ЧИТАННЯ ЗА ПРИНЦИПОМ ТИПОЛОГІЇ

Резюме. Стаття присвячена побудові типології вправ для навчання іноземних мов та створення на її основі системи навчання читання.

Ключові слова: типологія вправ, система вправ, навчання читання.

Постановка проблеми. Модернізація освітнього процесу, яка суттєво сприяє розвитку суспільства на початку третього тисячоліття, вимагає застосування сучасних методичних технологій у навчанні молодого

З М І С Т

Розділ 1. ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У КОНТЕКСТІ ОСОБИСТІСНО ЗОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ ТА ДІАЛОГУ КУЛЬТУР.	3
ПЕРЕДМОВА.	3
<i>Антоненко Н.Є.</i> Навчання іноземної мови у світлі теорії множинного інтелекту Г. Гарднера.	4
<i>Безкоровайна О.В.</i> Інтерактивні технології навчання іноземної мови у контексті парадигми особистісно зорієнтованої освіти.	6
<i>Бігунова С.А., Зубілевич М.І.</i> Використання символічних власних імен-антропонімів при вивченні лексичних одиниць.	11
<i>Бойко Н.Г.</i> Засоби формування міжкультурної компетенції учнів на уроці іноземної мови в середній школі.	14
<i>Ветрова І.М.</i> Контекстний підхід у навчанні майбутніх учителів іноземної мови.	17
<i>Воробйова Л.М.</i> Мовленнєве спілкування як засіб навчання іноземної мови.	21
<i>Гасва Н.І.</i> Методична організація вправ для навчання читання за принципом типології.	23
<i>Горобець І.А.</i> Формування особистісної культури викладача іноземної мови в контексті діалогічного мислення.	26
<i>Гронь Л.В.</i> Організація підготовчої роботи до вільного переказу іншомовного тексту.	28
<i>Губіна А.М.</i> Проблеми розвитку креативності у студентів технічних спеціальностей засобами технології проектування.	31
<i>Джавва Н.А.</i> Робота з літературними текстами на занятті з німецької мови як іноземної.	34
<i>Дзюбишина Н.Б.</i> Стратегії навчання іноземних мов як лінгводидактична проблема.	36
<i>Забіяка І.М.</i> Особливості впровадження інтернет-технологій в організацію самостійної роботи при вивченні іноземної мови.	40
<i>Касаткіна О.В.</i> Особливості формування мовної особистості у контексті діалогу культур.	43
<i>Кочубей О.С.</i> Шляхи формування усної перекладацької компетентності студентів-філологів.	45
<i>Лавриненко О.Л.</i> Гендерні особливості мовних якостей студентів у процесі викладання іноземної мови.	49
<i>Лобанова С.І.</i> Взаємозв'язок між особливостями навчально-виховної системи та природним і соціальним середовищем у римському суспільстві родового періоду.	52
<i>Мазурок О.М.</i> Мотиваційно-смілова готовність майбутнього вчителя іноземної мови до виконання професійної діяльності.	55
<i>Мартинюк А.П.</i> Психолого-педагогічна проблема формування комунікативних навичок у студентів технічних спеціальностей засобами методу проекту на заняттях з іноземної мови.	57
<i>Мезін В.Г.</i> Назви вправ у навчанні англійської мови.	60
<i>Михальчук Н.О., Івашкевич Е.З.</i> Комунікативно зорієнтоване навчання підлітків іноземної мови: теоретико-методологічний дискурс.	63
<i>Моїсєєва О.С.</i> Формування професійної культури майбутнього вчителя іноземної мови.	68
<i>Михальчук Ю.О.</i> Використання терапевтичної метафори (притчі) у професійній підготовці менеджера.	70
<i>Мороз Л.В., Трофімчук В.М.</i> Комунікативна методика навчання іноземної мови студентів професійно-природничого спрямування.	74
<i>Набочук О.Ю.</i> Становлення екологічної культури майбутнього педагога в сучасних умовах функціонування вищої освіти.	77
<i>Павловська Л.О.</i> Застосування методу логіко-семіотичних опозицій у прагмасемантичному вивченні вербальних формул побажань різноструктурних мов.	81
<i>Палій В.П.</i> Особливості взаємодії лексики та граматики в навчанні французької мови.	84
<i>Перішко І.В.</i> Роль іноземної мови у процесі професійної підготовки менеджерів з туризму.	86
<i>Середюк Л.А.</i> Моделювання мовленнєвих ситуацій на уроках іноземної мови як фактор інтенсифікації навчання.	88
<i>Станіславчук Н.І.</i> Відбір англомовного країнознавчого текстового матеріалу для формування усномовленневої компетенції старшокласників.	91
<i>Столярчук О.В.</i> Ділова гра на уроках німецької мови як засіб професійного самовираження старшокласників у загальноосвітніх навчальних закладах у контексті особистісно зорієнтованого підходу.	93
<i>Третьякова К.В.</i> Формування самоосвітньої компетенції в процесі вивчення латинської мови.	96
<i>Фрідріх А.В.</i> Формування крос-культурної компетентності студентів-філологів у контексті діалогу культур.	98
<i>Шовковий В.М.</i> Система навчання класичних мов у контексті загальної теорії систем.	101
<i>Шульжук Н.В.</i> Пріоритетні підходи до вивчення мовних одиниць в аспекті сучасних наукових лінгвістичних парадигм.	104
<i>Юрків А.Я.</i> Педагогічні засади здійснення категорії оцінки та способів її вираження у сучасній французькій мові.	108

<i>Яцюрик А.О.</i> Теоретико-методичні засади вивчення особистісних корелятивів креативності людини.	110
Розділ 2. ВИЩА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.	113
ПЕРЕДМОВА.	113
<i>Білоус Т.Л.</i> Залежність рівня підготовленості майбутніх працівників органів внутрішніх справ до професійної діяльності від їх емоційного стану.	113
<i>Варецька О.В.</i> Розвиток соціальної компетентності вчителя початкових класів в умовах соціокультурного середовища сільської школи.	118
<i>Горобець Т.В., Шкоба В.А.</i> Модель організаційно-методичного забезпечення практики студентів педагогічного коледжу відділення «Музичне мистецтво» в дошкільних навчальних закладах.	123
<i>Гулай О.І.</i> Акмеологічні та синергетичні засади неперервного навчання майбутніх будівельників.	126
<i>Димар Н.М., Поліник С.І., Романенко О.В.</i> Значення біоетики у формуванні природничо-наукової компетенції при вивченні біології.	131
<i>Долуда А.В.</i> Формування цілей навчання проектуванню харчових підприємств майбутніх інженерів-технологів.	134
<i>Єршова Л.М.</i> Формування системи виховних ідеалів міщанського стану підросійської України.	136
<i>Зарицька А.А.</i> Сутність та структура готовності до професійної самореалізації майбутнього вчителя музики.	141
<i>Ільмінська О.О.</i> Структурування змісту навчання майбутніх інженерів-технологів з технології хлібобулочних виробів.	144
<i>Кирмач Г.А.</i> Цінність іншої людини: аналіз поняття.	147
<i>Козіброцький С.П., Файдевич В.В.</i> Технологія конструювання навчального процесу фізичної культури.	152
<i>Козяр М.М., Сасюк З.К.</i> Опорні кресленики як ефективний інноваційний засіб вивчення правил нанесення розмірів.	154
<i>Колосова Л.М.</i> Організаційно-педагогічні умови підвищення ефективності управління професійним розвитком методистів районних (міських) науково-методичних установ.	158
<i>Кравчук М.Г., Головченко О.В., Жгут О.А., Романенко О.В.</i> Реалізація принципу наступності в процесі засвоєння базових біологічних знань студентами-медиками.	161
<i>Лепкий М.І., Подоляк В.М., Саварин П.В.</i> Оцінка готовності студентів-магістрів вищого технічного навчального закладу до педагогічної діяльності.	165
<i>Олексів Н.А.</i> Теоретичні засади організації самостійної роботи студентів вищих технічних навчальних закладів.	167
<i>Павленко О.М.</i> Проблема джазової імпровізації у змісті інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики.	171
<i>Падалко А.М., Падалко Н.Й.</i> Педагогічні аспекти міжпредметної взаємодії в процесі багаторівневої підготовки майбутніх інженерів-електриків.	173
<i>Полухтович Т.Г.</i> Участь вищої освіти України в Болонських перетвореннях.	177
<i>Поніманська Т.І.</i> Динаміка формування готовності студентів до гуманістичного виховання дітей старшого дошкільного віку.	179
<i>Потапюк Л.М., Потапюк І.П.</i> Докторські програми як складова модернізації системи вищої освіти в Україні.	186
<i>Романовська Т.І., Левчук Н.І.</i> Організація освіти у вищій школі.	189
<i>Руда О.Ю.</i> Деякі аспекти інтеграції знань студентів у процесі вивчення біологічних дисциплін у медичних вищах.	191
<i>Триндюк В.А.</i> Академічна мобільність студентської молоді Волині: проблеми та перспективи розвитку.	193
<i>Щербініна О.М.</i> Методологічні засади інструментально-виконавської підготовки музиканта-педагога в системі мистецької освіти.	196
<i>Янцур М.С.</i> Профорієнтаційна підготовка майбутніх педагогів у системі вищої освіти.	199
<i>Відомості про авторів.</i>	206